

EREMURUS

1. HERKOMST

Eremurus (sierzweep) behoort tot de familie van de Liliaceae. De Eremurus wordt ook wel 'Naald van Cleopatra' genoemd. Eremurus-soorten komen voor in Rusland (o.a. Turkestan), Afghanistan en Iran.

2. INDELING

1. Eremurus stenophyllus bungei - De meest geteelde soort; bloemen lichtgeel van kleur met oranje meeldraden; de bloei is vanaf eind juni; bloemstengels tot 1,50 m. Algemeen bekend onder de naam Eremurus bungei.
2. Eremurus himalaicus - Witte bloemen; de bloei valt eind mei.
3. Eremurus robustus - Rose bloemen; de bloei valt eind juni; nogal dikke vrij stevige bloemstengels tot ruim 2 m hoogte; zeer grote knollen.
4. Eremurus isabellinus (shelford hybride) - Koperkleurige gele bloemen; de bloeitijd is juli; bloemstengel 1 - 1,75 m.
5. Eremurus ruiter-hybrid en een groep vrij nieuwe (ca. 1950) cultivars, die is ontstaan uit een kruising van shelford x E. warei. Ze worden op naam en gemengd verhandeld. Kleur bloemen: wit, oranje, geel, rose, zalm; onderling is er iets verschil in bloeitijd, de bloei valt vanaf eind mei.

Eremurus stenophyllus bungei en de E. ruiter-hybrid worden het meest geteeld voor de snijbloemenproductie.

3. PLANTKUNDIGE EIGENSCHAPPEN

Zie bij het gewas Allium voor de algemene kenmerken van de Liliaceae. De plant heeft in de grond een wortelstok; een aantal dikke vlezig wortels die rondom een verdikte 'neus' naar alle kanten uitgroeien ('spinnepkop'). Uit deze neus groeien al vroeg in het voorjaar (maart) een aantal vrij zachte loofbladeren, in het hart hiervan bevindt zich de bloemknop. Nachtvorstschade en windschade zijn goed mogelijk omdat de loofbladeren al vroeg in het voorjaar worden aangelegd. Per neus ontwikkelt zich een vrij lange bloemstengel, met een tros van bloempjes. Afhankelijk van de soort kan de bloemstengel 50 - 250 cm lang worden.

Boven op de oude knol ontwikkelen zich een of meer nieuwe knollen.

4. TEELT

Vermeerdering

Eremurus kan zowel via zaad als via knollen worden vermeerderd. Vermeerdering door middel van zaad geeft vaak een partij met afwijkende typen en kleuren. Op deze manier zijn ook partijen (o.a. 'Shelford') ontstaan met grote verschillen in lengte van de bloemstengels (1 - 2 m) en in de bloemkleur (lichtgeel, lichtrose, wit en koperkleurig).

De soort E. robustus die moeilijk nieuwe knollen vormt moet haast wel via zaad worden voortgekweekt. Eremurus himalaicus en E. stenophyllus bungei zijn redelijk goed door middel van zaad te vermeerderen.

Als in augustus de zaaddozen rijp zijn, worden de stengels afgesneden. De zaaddozen worden luchtig en koel bewaard tot eind september. Het zaad wordt dan uit de dozen gewreven en meestal niet verder geschoond. Het zaad wordt omstreeks half oktober buiten gezaaid, bij voorkeur op regels, en de planten blijven een jaar vast staan. De bestrijding van onkruiden is veelal nodig.

De vegetatieve vermeerdering van Eremurus vindt plaats via knollen.

Op de oude knol vormt of vormen zich de nieuwe knol(len); op deze manier kan een knol in tweeën of drieën vallen.

Grond

Grondsoorten met een goede waterhuishouding, die normaal te gebruiken zijn voor andere cultuurgewassen zijn tevens geschikt voor de teelt van Eremurus.

Planten

Doorgaans wordt in het najaar gedurende de maanden september en oktober geplant. Om uitdroging van de knollen zoveel mogelijk te voorkomen wordt zo snel mogelijk na het rooien (binnen een week) weer geplant. Omdat voornamelijk de uitlopende spruiten vorstgevoelig zijn, wordt om vorstschade te voorkomen ook wel eens in het voorjaar (maart) geplant; dit wordt o.a. met de E. ruiterhybriden gedaan. Uitdrogen van de knollen moet dan worden voorkomen; een goede bewaring (bij 2° - 5°C) is dan nodig.

De plantdiepte is 5 - 8 cm grond op de neus van de knollen. Men kan of het gewas jaarlijks rooien of een jaar vast laten staan. Het tweede jaar is de bloei vaak beter. Tegenwoordig wordt in verband met de vergrote kans op allerlei ziekten (Pythium en ratelvirus) ook wel jaarlijks gerooid. Het gevolg hiervan is dat men minder bloemen oogst. Indien men de knollen niet uit laat drogen en de wortels zoveel mogelijk intact laat zal dit ook het bloeipercentage ten goede komen.

De plantgoedhoeveelheid is afhankelijk van de teeltmethode (1- of 2-jarig) en van de soort. Van E. stenophyllus bungei en E. ruiterhybriden zijn de plantgoedhoeveelheden als volgt:

1-jarige teelt : ca. 1000 stuks per are

2-jarige teelt : ca. 600 stuks per are.

De overige soorten die meer loof vormen en breder blad hebben, plant men iets dunner.

Om vorstschade te voorkomen is afdekken met ca. 15 ton stro per ha noodzakelijk. Vooral nieuw geplante knollen zijn wat gevoeliger voor vorst dan knollen die een jaar over blijven staan. Dit komt doordat deze van nature al afgedekt zijn met oude bladresten. Bij strenge vorst is het raadzaam plastic-folie over de afgedekte knollen aan te brengen. In het voorjaar kan een gedeelte van het stro blijven liggen en op die manier dienst doen als onkruidbestrijding.

Bemesting

Als bemesting voor het planten eventueel per are 1 m³ organische mest geven, aangevuld met een bemesting van 7 - 10 kg 7 - 14 - 28 samengestelde kunstmest in het najaar. In het voorjaar (april) ca. 2 kg kalkammonsalpeter per are toepassen.

Onkruidbestrijding

Voor opkomst (niet bij de teelt vanuit zaad) spuiten met chloorprofam eventueel gemengd met paraquat.

Ziekten en plagen

* Chrysantebladaaltje = Aphelenchoides ritzemabosi.

Symptomen:

Te velde treedt soms aan het eind van het groeiseizoen een bronsachtige verkleuring van het blad op. Het gewas sterft vroegtijdig af. Vaak echter is bovengronds de aantasting vermoedelijk symptomeloos. In de groeipunten kunnen veel aaltjes aanwezig zijn.

Bestrijding:

Besmet bevonden partijen een warmwaterbehandeling van 1 uur bij 43½°C geven.

* Ratel = Tabaksratelvirus.

Symptomen:

Eremurus is gevoelig voor ratelvirus. Bij aantasting vertonen de bladeren evenwijdig aan de nerven lopende rijen van ronde of ovale, vaak ook ruitvormige geelgroene tot witgele vlekken. Aaltjes in de grond brengen het virus over hetgeen leidt tot vaak pleksgewijs optredende aantasting.

Bestrijding:

Verdachte grond vooraf injecteren met dichloorpropeen.

* Wortelrot = Pythium ultimum en andere Pythium soorten.

Symptomen:

De aantasting treedt veelal pleksgewijs op. Het gewas blijft duidelijk achter in groei, blijft tekort en heeft bruine slappe bladpunten. De zijwortels zien er zwart en waterig uit. Op plekken met een minder goede structuur (o.a. dichtgeslagen grond, waterplekken) heeft deze schimmel de meeste kans. Deze schimmelaantasting kan in vrij ernstige mate optreden.

Bestrijding:

Rekening houden met de voorvrucht (Pythiumgevoelige gewassen zoals b.v. chrysant). Vroeg planten in niet te losse grond en het plantgoed ontsmetten in captan.

Bij de bloementeel kan bij het waarnemen van een aantasting gegoten worden met fenaminosulf.

* Wortellesieaaltjes (wortelrot) = Pratylenchus penetrans.

Symptomen:

Op de wortels komen scheurtjes en rotte plekjes voor als gevolg van een aantasting door de aaltjes. Bij het rooien breken de wortels op de aangetaste plaatsen af. Bovengronds komen de symptomen overeen met die van een Pythium-aantasting.

Bestrijding:

Verdachte grond ontsmetten met dichloorpropeen.

Oogst en verwerking

Afhankelijk van de plantdikte en de gezondheidstoestand van het gewas kan men na de bloei in de tweede helft van augustus rooien. Men kan het gewas ook nog een jaar vast laten staan. Alhoewel men soms de Eremurus meer jaren vast laat staan wordt geadviseerd dit in ieder geval niet langer dan één jaar te doen. Bij een meerjarige teelt is het onkruidvrij houden de belangrijkste cultuurmaatregel. Indien het gewas geheel is afgestorven kan b.v. gespoten worden met paraquat. De knollen worden gedurende de maand augustus gerooid. Men kan het gewas 'lichten' en de knollen dan optrekken. Het afbreken van de wortels moet zoveel mogelijk worden voorkomen.

Op de oude knol bevinden zich een of meer nieuwe knollen (neuzen). De restanten van de oude knol laten zich gemakkelijk verwijderen.

Indien men de gerooide knollen zelf weer buiten wil planten kunnen ze na een eventuele ontsmetting direct weer worden geplant.

Bewaring en aflevering

De knollen worden in de koelcel bij 5° - 7°C bewaard. Indien in het voorjaar wordt geplant is bewaring bij 2° - 5°C nodig. Uitdroging moet worden voorkomen. Alleen gave knollen met gave wortels zijn geschikt voor aflevering.

5. GEBRUIKSMOGELIJKHEDEN

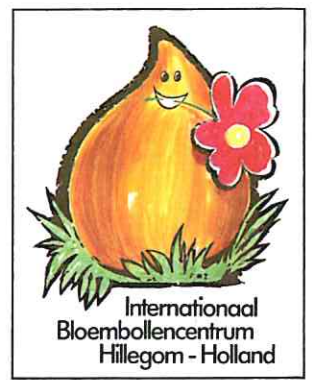
Snijbloementeelt

Eremurus kan zowel van buiten als uit de kas als snijbloem worden gebruikt. Zodra de onderste bloemknopjes open zijn kan de bloemstengel worden gesneden. Er wordt naar lengte en in 2 of 3 kwaliteiten gesorteerd. Het is raadzaam het gewas regelmatig te blijven spuiten tegen Botrytis, ook wanneer de knoppen al gaan springen. De stengels kunnen nl. ook sterk worden aangetast, waardoor de kwaliteit van de snijbloemen sterk achteruit gaat. De bloemen kunnen eventueel 2 - 4 weken worden bewaard in de koelcel bij ca. 2°C, dit gaat echter wel ten koste van de kwaliteit.

Het succes van de snijbloembewaring in de koelcel is in hoge mate afhankelijk van de mate van Botrytisbestrijding.

Tuinbeplanting

De lagere soorten kan men in groepjes in de border planten, de hogere meer achteraf tegen houtige gewassen aan. Ook alleenstaand in een gazon voldoet Eremurus goed. Een nadeel is dat het loof in de tuin gauw onogelijk wordt. Men kan er het beste wat andere planten naast zetten, om het lelijke loof te camoufleren. Men plant de knollen direct na ontvangst in oktober, op een onderlinge afstand van 40 à 50 cm en ca. 10 cm diep. De eigenaardig gevormde knolachtige wortels dienen horizontaal uitgespreid te worden. Na een zomer met hoge temperaturen is de bloei in het daaropvolgende jaar beter.

Eremurus bungei en Eremurus ruiter hybriden

planthoeveelheid per netto m ²	10 - 15 stuks
grondsoort	alle grondsoorten zijn geschikt
bescherming tegen ziekte	bij teelt na gewassen waarin Phytium kan voorkomen (o.a. chrysanten) het gewas beschermen door grondontsmetting
plantdiepte	5 - 8 cm grond op de knol
bescherming tegen vorst	niet winterhard, afdekken tegen vorst noodzakelijk, in het voorjaar bovengrondse spruit zeer vorstgevoelig
bemesting	organische voorraadbemesting, aangevuld met een mengmeststof yroeg in het voorjaar, b.v. 5 kg 7-14-28 per 100 m ²
snijstadium	eerste 2 bloemknopjes moeten open zijn
bewaren van de bloemen	de bloemen kunnen na het oogsten tot 2 weken bij + 2°C worden bewaard
meerjarige teelt	kunnen 2 jaar blijven staan, in het tweede jaar is de bloei aanzienlijk beter

Eremurus bungei

kleur	geel
hoogte	1 - 1.20 meter
<u>Buitenteelt</u>	
bloeiperiode	eind juni - half juli
plantperiode	september-november, knollen direct na aankomst planten; bij eventuele bewaring knollen beschermen tegen uitdrogen

Teelt onder glas

bloeiperiode	planten in koud warehouse of rolkas geeft 3-4 weken vroegere bloei
plantperiode	zie Buitenteelt
temperatuur	afdekken tegen vorst is aan te bevelen, in het voorjaar temperatuur zo laag mogelijk houden, schermen bij felle zon

Eremurus ruiter hybriden (zie ommezijde)

Eremurus ruiters hybriden

kleur gemengde kleuren; wit en diverse schakeringen van geel, rose en bronskleurig

hoogte 1.20 - 1.75 meter

Buitenteelt

bloeiperiode juni

plantperiode* september-november, knollen direct na aankomst planten; bij eventuele bewaring knollen beschermen tegen uitdrogen

Teelt onder glas

bloeiperiode planten in koud warenhuis of rolkas geeft 3-4 weken vroegere bloei

plantperiode* zie Buitenteelt

temperatuur zie Eremurus bungei

*Om vorstschade te voorkomen kan men Eremurus ruiters hybriden ook in het voorjaar planten. Hierbij moet men rekening houden met een lager bloeipercantage vergeleken met knollen, geplant in het najaar.

Knollen bestemd voor voorjaarsbeplanting worden na het rooien winddroog in een donkere bewaarplaats, met beperkte ventilatie geplaatst. Beschermen tegen vorst en uitdrogen.

Plantperiode buiten of onder glas: na de vorst - maart.

Bloeiperiode: afhankelijk van planttijd en temperatuur vindt de bloei plaats in juni of later.

De gegevens zijn gebaseerd op teeltoveringen in Nederland.

In gebieden met een afwijkend klimaat moet men rekening houden met aangepaste plant- en bloeiperioden.

In gebieden met een kouder klimaat moet men extra maatregelen nemen ter bescherming van het gewas tegen vorst.

mei 1978